

ACTIVITĂȚI ECONOMICE SĂLĂJENE REFLECTATE ÎN DOCUMENTELE CAMEREI DE COMERȚ ȘI INDUSTRIE SĂLAJ, ÎN PRIMA JUMĂTATE A SECOLULUI AL XX-LEA

ELENA MUSCA*

SĂLĂJENE ECONOMIC ACTIVITIES REFLECTED IN THE DOCUMENTS OF THE CHAMBER AND INDUSTRY IN THE FIRST HALF OF THE 20TH CENTURY

ABSTRACT: *Traditional economic activities of sălăjene started as a research archive, document based guilds dating from medieval times, continued until the contemporary era. I considered that the study would not be complete without seeing what happened in the 1930s and after World War II, documents which illustrate to some extent the economic activities being archived by the Chamber of Commerce and Industry of the County.*

KEYWORDS: *economic activities, the Chamber of Commerce and Industry, Grațian Mărcuș, inter-war period, socialist industrialization.*

REZUMAT: *Cercetarea activităților economice tradiționale din ținuturile sălăjene a pornit ca o cercetare de arhivă, pe baza documentelor breslelor care datează din epoca medievală, continuată până în epoca contemporană. Am considerat că studiul nu ar fi complet fără a se vedea ce s-a întâmplat în perioada interbelică și după cel de-al doilea război mondial, documentele care ilustrează într-o oarecare măsură activitățile economice fiind arhivate de Camera de Comerț și Industrie a județului Sălaj.*

CUVINTE-CHEIE: *activități economice, Camera de Comerț și Industrie, Grațian Mărcuș, perioada interbelică, industrializare socialistă.*

Cercetarea activităților economice tradiționale din ținuturile sălăjene a pornit ca o cercetare de arhivă, pe baza documentelor breslelor care datează din epoca medievală, continuată până în epoca contemporană, mai precis, până la industrializarea masivă, așa-zisa „industrializare socialistă“. Lucrările de arhitectură urbană și rurală, de mare anvergură care au avut loc în a doua jumătate a secolului trecut au produs modificări esențiale în structura localităților. Este vorba aici nu numai de modificările în planul urbanistic cât, mai ales, de modificările pline de dramatism care s-au produs în planul social și în structura ocupațională. Pentru realizarea unui studiu eficient s-au efectuat nenumărate cercetări de teren în localitățile urbane și rurale, unde am căutat meșterii care mai lucrau sau chiar mai lucrează în stil tradițional, acei puțini meșteri care au făcut parte din asociațiile meșteșugărești până târziu, după anul 1950. Am considerat că studiul nu ar fi complet fără a se vedea ce s-a întâmplat în perioada interbelică și după cel de-al doilea război mondial, documentele care ilustrează într-o oarecare măsură activitățile economice fiind arhivate de Camera de Comerț și Industrie a județului Sălaj. Momentul întemeierii acestei instituții și opțiunile sale sunt detaliate primul raport de activitate din data de 31 Martie 1946. „În agitata existență a

---

* Cercetător științific; email: muscaelena10@yahoo.com

Camerei de Comerț și de Industrie a Sălajului, cu sediul în Zălau, anul 1946, este aniversar al ei 10 ani de la înființarea acestei instituții publice.

Motivul care a determinat înființarea Camerei de Comerț și de Industrie a Sălajului a fost permanenta stăruință a reprezentanților vieții economice din județ, cari doreau a avea o autoritate economică locală ce să dea un impuls mai hotărât pentru dezvoltarea vieții economice a județului Sălaj. A mai contribuit fără îndoială și emulația dintre Camerele de Comerț și de Industrie limitrofe: Cluj, Oradea și Satu-Mare, fiecare dorind a îngloba Sălajul în circumscripția sa. Ministerul Industriei și Comerțului a soluționat solomonic chestiunea, înființând o nouă Cameră de Comerț și de Industrie, independentă a Sălajului, cu sediul în Zălau, dând astfel posibilitatea acestui județ să aibă reprezentare proprie, care să contribuie la stimularea vieții economice locale.

Astfel a luat ființă Camera de Comerț și de Industrie Zălau, în baza Înaltului Decret Regal Nr. 1375 din 11 Iunie 1936 publicat în Monitorul Oficial Nr. 138 din 17 Iunie 1936, având circumscripție județul Sălaj.

Dela acea dată Camera de Comerț și de Industrie din Zălau a avut în frunte următorii Președinți și Secretari:

Președinți:

Dr. Emil Lobonțiu	1936–1938
Leontin Ghergariu	1938–1938
Corneliu Cosma	1938–1940
Dr. Iulian A. Domșa	1945–1946
Paul Dimitriu	1946–

Din cauza ocupării Sălajului de către Ungaria, Camera de Comerț și de Industrie din Zălau și-a încetat activitatea pe data de 30 August 1940, reluând-o după eliberare la 1 Iulie 1945.

Secretar:

Grațian C. Mărcuș	1936–1940
”	1945–

Deceniul de existență al Camerei de Comerț și de Industrie din Zălau, este plin de un zbucium dramatic, ilustrat la început cu munca fără preget pentru organizarea temeinică proprie a Camerei, care numai în 4 ani a achiziționat imobile de o valoare excepțională, spre a servi de sediu și pentru a se putea întemeia noua instituție economică¹. Asemenea s-a dezvoltat și o activitate intensă pentru ridicarea economică a județului Sălaj, bogat în resurse naturale, dar destul de primitive în organizarea sa economică și având caracteristica lipsei de inițiativă în acest domeniu. Această perioadă a durat 4 ani: 1 August 1936 – 30 August 1940.

A urmat apoi prăbușirea, cauzată de vicisitudinile situației internaționale, când Transilvania de Nord, din care face parte și Sălajul, ajunge să fie ocupată vremelnic de Statul Vecin Ungar. Această perioadă a durat alți 4 ani: 30 August 1940 – 17 Octombrie 1944, data eliberării Zălăului, prelungită de o stare de interregnum în 1945. Situațiile politico-militare din timpul celui de-al doilea război mondial au adus grave prejudicii economiei Sălajului „Astfel, numai în 7 ani în județul nostru s-au făcut trei preschimbări monetare, toate cu consecințe adânci pentru economia locală. La fel marile stricăciuni cauzate în județ la diferite instalațiuni industriale și căi de comunicație au fost refăcute...“², spunea primsecretarul camerei, Grațian C. Mărcuș în raportul detaliat al activității instituției din aprilie 1948.

La 1 Iulie 1945, Camera de Comerț și de Industrie a Sălajului și-a reluat activitatea în condițiuni dificile, găsindu-și tot patrimoniul mobil și imobil înstrăinat și dispunând de un cadru absolut insuficient de funcționari. Totuși fără a se descuraja, Camera de Comerț din Zălau, cu toate piedicile impuse de împrejurări, a stăruit și a obținut reprimirea tuturor imobilelor sale, evacuarea unor chiriași, instalându-se

¹ Serviciul Județean Sălaj al Arhivelor Naționale, Zălau, fond Camera de Comerț Zălau – Sălaj, *Raport de activitate pe anul 1946–1947*, dos. I/58, f. 2.

² *Ibidem*, f. 34.

în sediul său propriu, înzestrându-l din nou cu strictul necesar, asemenea dezvoltând și o activitate intensă pentru soluționarea problemelor economice specifice ale județului Sălaj.³

Pentru o înțelegere mai bună a importanței activității economice sălăjene în perioada interbelică și în deceniul al cincilea al secolului trecut, la finele celei de-a doua mari conflagrații mondiale vom reda o descriere sumară a județului în conformitate cu datele statistice existente la administrația Sălajului, așa cum l-a descris în anul 1948 avocatul și publicistul Grațian C. Mărcuș, primsecretar al Camerei de Comerț și Industrie sălăjene. „*Județul Sălaj, Țara Sălajului sau Țara Silvaniei (a pădurilor)* cum i se spunea în vechime, este așezat la marginea nord-vestică a țării.

Faptul că, pragul muntelui Rez (Răz) în partea de sud și sud-vest, apoi Munții Meseșul la sud și sud-est, barierele Munților Lăpuș și Muntele Codru la est, Muntele Măgura Șimleului la vest, alcătuiesc o cingătoare înaltă care împrejmuește tot județul, ne îndreptățește să socotim Sălajul ca o regiune naturală aparte cu particularități proprii, în unitatea spațiului transilvan. Numai în partea de vest se așterne întinsul câmpiei.

Această așezare a Sălajului la marginea aripei apusene a țării și pe treapta cea mai joasă a Carpaților Apuseni și în fața celui mai ușor segment de penetrație din zona mlăștinoasă a Tisei, a făcut ca poporul țării Sălajului să joace un rol deosebit de important în trecutul vieții noastre istorice.

Întindere. Județul Sălaj de azi s-a format din unirea la 1876 a vechilor comitate Crasna și Solnocul de Mijloc, la care s-au mai adăugat mai târziu câteva comune din comitatul Solnoc-Dăbâca și Valea lui Mihai de la județul Bihor.

Suprafața actuală a județului este de 5.191 Km.p. ceea ce reprezintă 2,18% din suprafața țării (237.502 Km.p.).

În ordinea importanței sale ca întindere Sălajul este (între cele 58 județe) al 10-lea județ din România, fiind întrecut de județele Tulcea, Hunedoara, Timiș, Bihor, Constanța, Ialomița, Dolj, Severin și Arad.

Dintru început însă recunoaștem că țaria unui județ nu stă în întinderea pământului, ci se bazează și pe numărul locuitorilor, pe valoarea lor individuală, pe sănătatea și priceperea lor, pe puterea de muncă și mai ales pe cultura fiecăruia căci aceasta dă valoare muncii.

Delimitare. Sălajul se mărginește în partea de sud cu județul Cluj, la sud-vest cu județul Bihor, la apus cu Ungaria pe o distanță de aproape 80 km. (de la satul Cămin din plasa Carei până la satul Șilindru din plasa Valea lui Mihai). Întreg hotarul este convențional. La nord ne învecinăm cu județul Satu-Mare, iar la răsărit cu județul Someș.⁴

Relieful. Relieful Sălajului este rezultatul frământărilor care s-au petrecut în scoarța pământului și al acțiunilor de transformare de tot felul. Ca un rezultat al mișcărilor de fragmentare tectonică cele mai înalte culmi se ridică la 900–950 m (Măgura Priei 939 m, Osoiul 868 m, Prislop 843 m, Tusa 611 m, Talpoș 617 m, etc.) dar în nici o parte a județului pământul nu se găsește la nivelul coborât al Câmpiei Tisei.

Am arătat mai sus Munții Sălajului. Partea cea mai întinsă a județului o formează însă platforma deluroasă cu înălțimi generale de peste 200–220 m, străpunsă de câteva resturi de munți vechi, tociți și joși, care se ridică în chip de măguri deasupra colinelor înconjurătoare (Măgura Șimleului 546 m, Măgura Țiganilor, Dealul Rotund, etc.).

În partea de sud și est platforma deluroasă se sprijină pe culmile muntoase, subțiri, puțin înalte și netede ale munților Meseș, Răz și Codru, iar înspre nord-vest este flancată de regiunea mlăștinoasă a Văii Eriului, care străbate partea de nord a plășii Tășnad, central plășii Andrid și partea de sud-vest a plășii Valea lui Mihai.

Dincolo de această mlăștină se întinde spre vest câmpia plășilor Carei, Andrid, Valea lui Mihai, mai înaltă decât Câmpia Tisei, care au un aspect mai ondulat din cauza dunelor de nisip.

Între regiunea deluroasă și străpunerile platformei deluroase se găsesc depresiunile de eroziune a Șimleului – mai mare – și Zălaului – mai mică.

³ *Ibidem*, f. 3.

⁴ *Ibidem*, f. 28.

Așadar muntele, dealul și șesul sunt formele de relief ce-și dau întâlnire pe plaiurile sălăjene. De aceste forme de relief elementul uman și-a legat din cele mai vechi timpuri ocupațiile făcând din șesurile întinse câmpii bogate, din colinele dealurilor vetre de sat, având la îndemână în imediata apropiere apa văilor și pășunea dealurilor și munților.

Structura geologică a regiunii se prezintă astfel: cele mai vechi formațiuni sunt complexuri de roci, numite șisturi cristaline. Măgura Șimleului, dealurile de la Coșeu – Șamșud – Hodod, Munții Meseșului și Răzului precum și spinarea Munților Codru și a dealurilor de la Cheud și Țicău sunt formate din aceste șisturi. Sub raport economic, aceste formațiuni nu prezintă o însemnătate prea mare.

Determinantă pentru geologia Sălajului este era terțiară. În această eră se face o puternică sedimentație a apelor. Între oscilațiile de înaintare și retragere a apelor marine din acea vreme se găsesc zăcămintele de cărbuni din văile Agrijului, Almașului și Someșului, precum și gips.

Tot erei terțiare îi aparțin și formațiunile de conglomerate, dar mai ales andezitele dealurilor Zălau – Moigrad – Popeni – Mirșid – Pomătul (unde a fost așezat orașul roman Porolissum), Poguiorul precum și dolomitele Măgurii Priei. Toate aceste formațiuni dau cel mai bun și rezistent material pentru fundație și pietriș la șosele.

Cvaternarul este reprezentat prin lões, dune, astăzi fixate prin plantații în plășile Carei și Valea lui Mihai, precum și argile galbene în albiile văilor.

Felul pământului este variat după regiune și anume: în plășile Carei, Valea lui Mihai și Andrid avem un pământ nisipos – argilos. În plășile Tășnad, Supur și parte din Jibou, apoi în partea de nord a plășilor Șimleu și Zălau avem un pământ negru, iar în restul județului avem sol de pădure.⁵

În cadrul celor 4 ședințe plenare ale comisiei interimare, dar și prin directivele ei, concretizate în diferite memorii, s-au relevat o serie de chestiuni ce interesează economia județului Sălaj și anume:

1. Ridicarea plafonului la care să înceapă obligațiile comercianților de a elibera facturi particularelor.
2. Mutarea Liceului Industrial pentru băieți din Cehu-Silvaniei la Zălau.
3. Reconstrucția parțială /între Deda și Sărățel/ și declararea de linie principal de cale ferată pe următoarea rută: București-Brașov-Sf. Gheorghe-Miercurea Ciucului-Deda-Sărățel-Dej-Jibou-Zălau (Crișeni)-Carei-Valea lui Mihai, cu legături internaționale spre Debrețin-Budapesta și Praga.
4. Înființarea de Cămine de Ucenici la Șimleu-Silvaniei, Carei și Tășnad și de cursuri profesionale de ucenici în Șimleu-Silvaniei și Tășnad.
5. Reorganizarea instituțiilor de credit din județul Sălaj.
6. Rectificarea în hărțile oficiale a denumirilor geografice eronate privitoare la județul Sălaj.
7. Descentralizarea Institutului General de Asigurare al Funcționarilor Publici, pentru a se înființa câte o agenție pe lângă fiecare Administrație Financiară județeană⁶.
8. Restituirea uneltelor și mașinilor distribuite de Banca Meseriașilor în 1938 și 1939, unor meseriași, cărora acestea le-au fost confiscate sub ocupația maghiară și atribuite altor meseriași.
9. Înființarea unui carnet tip de legitimație, annual pentru comerciați și industriași.
10. Reorganizarea publicității Registrului Comerțului cu scopul ca firmele din fiecare județ să fie publicate într-un Anuar al Industriei și Comerțului din județul respective, editat de Camera de Comerț, după norme unitare, astfel că colecția tuturor anuarelor județene să poată constitui un Anuar al Comerțului și Industriei din România.
11. Stabilirea exactă a denumirii gării orașului „Zălau“, potrivit deciziei dată de Academia Română.
12. Asigurarea unui local corespunzător pentru Liceul Comercial din Zălau și a Liceului Industrial din Cehu-Silvaniei ce ar urma să fie mutat la Zălau, prin cedarea uneia din cele două cazărmi din Zălau, cari sunt abia la o treime ocupate fiecare, înființându-se un adevărat colegiu profesional pentru băieți cuprinzând: Liceu Comercial, Liceu Industrial, Gimnaziu Unic, Școală primară pentru cartierul respective, o școală pentru contabili cooperatori, internat pentru toți elevii, ateliere înzestrate, etc.

⁵ *Ibidem*, f. 29.

⁶ *Ibidem*, f. 3.

13. Înființarea de examen de admitere la Liceul Comercial din Zălau, abrogându-se ordinal dat ca examenul de admitere pentru acest Liceu Comercial să fie dat la Satu-Mare.

14. Aviz cu privire la înființarea unei topitorii de cânepă și în în localitatea Jibou, jud. Sălaj, în opoziție cu propunerea unui Inspector din Minister de a se înființa la Zălau.

15. Organizarea valorificării fructelor, prin mutarea fabricii de conserve din Valea lui Mihai, la Zălau/Crișeni, fabrică construită sub ocupația maghiară în mod greșit, fiind în afara regiunii pomicole.

16. Localul Gimnaziului Industrial de fete din Șimleul Silvaniei să fie restituit acestei școale profesionale, evacuându-se actualii deținători ilegali, din cauza cărora activitatea acestei școale este stingherită.

17. Extinderea orașului Zălau, prin înglobarea comunei Crișeni ca și comună suburban, în jurul căreia s-ar putea instala cartierul industrial al orașului Zălau.

18. Industrializarea județului Sălaj, prin folosirea rațională și amplificarea centralei termo-electrice existente și în funcțiune la Surduc-Sălaj.

19. Stabilirea unei cote de salarizare în plus pentru învățătorii din regiunea de munte a județului Sălaj (prelungirea Munților Apuseni), pentru remedierea deficiențelor actuale ale învățământului poporal din regiunea muntoasă, din populația căreia se recrutează muncitorimea utilizată în mine, industriei etc.⁷

20. Posibilitățile de achiziționare ale unui imobil corespunzător pe seama Căminului de Ucenici din Zălau.

21. Remedierea mersului trenurilor din județul Sălaj și a transporturilor feroviare.

22. Reconstruirea podurilor feroviare peste Someș: Ciocmani, Ulmeni și Hideaga și cu parte carosabilă pentru vehicule rutiere, în prezent neexistând nici un pod stabil între Dej și Baia-Mare, lipsa podurilor stabile constituind o piedică însemnată a industrializării văii Someșului în acest sector, care traversează bazinul carbonifer al Almașului.

23. Organizarea de asociații patronale de comercianți și industriași, pe orașe și plăși, în circumscripția Camerei.⁸

Conform raportului întocmit în luna martie 1947 de Grațian Mărcuș, primsecretar al Camerei de comerț și Industrie a județului Sălaj, în anul 1946 s-au luat un număr de 932 hotărâri, din care 428 au fost hotărâri administrative iar 504 au fost autorizații de funcționare a firmelor sălăjene. Din acestea, 337 au fost firme noi: 314 firme comerciale individuale, 9 firme individuale industriale, 10 firme sociale comerciale și 4 firme sociale industriale. Între acestea, 2 firme au preluat fondul de comerț autorizat anterior. Au mai fost și 28 de mențiuni de modificare a autorizației existente și 62 de cereri de autorizare respinse pentru firme individuale și 2 pentru autorizarea de firme sociale. Alte 50 de cereri au fost parțial respinse, firmele respective fiind parțial autorizate, iar 75 de cereri au fost amânate.

În această perioadă s-au eliberat un număr mare de avize pentru obținerea de băuturi spirtoase, fiind vorba de 288 avize. „În registratura Camerei numărul hârtiilor intrate de la 1 Ian. – 31 Dec. 1946, total: 3440.”⁹

Raportul motivează astfel progresul lent al activității camerei:

„– rezistența pasivă cauzată de incertitudinile situațiilor successive ale tratatului de pace, județul nostru fiind de frontieră și figurând din nou între revendicările formulate de Ungaria deși este locuit în 2/3 de români

– lipsa de personal executiv la Oficiu

– controlul anemic pe teren, motivat tot de lipsa de personal. În special în comerțul de băuturi spirtoase, mai ales în mediul rural, sunt cazuri foarte numeroase de eludare a legii Registrului Comerțului. Cărciumarii odată ce au primit brevetul de vânzare a băuturilor spirtoase exercită profesiunea lor fără să mai ceară autorizarea și înmatricularea firmei lor.”¹⁰

⁷ *Ibidem*, f. 4.

⁸ *Ibidem*, f. 5.

⁹ *Ibidem*.

¹⁰ *Ibidem*, f. 6.

În anul 1946 s-au acordat subvenții în valoare de 10.250.000 lei unor asociații culturale, sindicate, cămine de ucenici, școli comerciale și industriale din circumscripția Camerei, ajutoare diverse. S-au acordat și burse de studii și ajutoare în favoarea unor elevi la cursul comercial în valoare de 3.000.000 lei. Nu s-au organizat târguri și „oboare“ în anul 1946 pe baza legii burselor din cauza lipsei de personal pregătit. „Buletinul Camerei nu a apărut din lipsă de hârtie.“¹¹

CONSIDERAȚIUNI GENERALE ASUPRA STĂRII ECONOMICE PE ANUL 1947

Anul 1947 a fost un an bun pentru agricultura Sălajului, ocupația predominant a locuitorilor, cu excepția unor zone de la șes unde au fost compromise unele cultive din cauza secetei. Conform datelor din recensământul agricol, gospodăriile țărănești cele mai numeroase dețin suprafețele cele mai mici de exploatare agricolă – 38,6% din gospodării dețin suprafețe agricole între 1 și 3 Ha. Urmează proprietarii cu suprafețe sub 1 ha, reprezentând 34,9% din yttotal, iar grupul cel mai mic, reprezentând doar 19,9% dețin exploatații agricole de 3–5 Ha, adică suprafața optimă pentru agricultură (considerată astfel de către reformele agrare ale epocii).¹²

Căile de comunicație. După război au fost efectuate reparații la căile feroviare avariate și astfel Sălajul avea în anul 1947 un total de 261 km de cale ferată și urma să se probe punerea în circulație a unui tren accelerat între București și Satu-Mare. Camera de Comerț și Industrie Sălaj propunea construirea unor linii feroviare secundare cu următoarele trasee: Șimleul-Silvaniei – Ciucea, 45 km; Tășnad – Valea lui Mihai, 40 km; Jibou – Huedin, 60 km care ar traversa bazinul carbonifer al sud-estului Sălajului și Valea Almașului; Supurul de Jos – Cehu Silvaniei, 44 km. S-au realizat doar două din cele 4 propuneri, Tășnad – Valea lui Mihai și Supur – Cehu. Drumurile naționale aveau o lungime de 793 km iar cele comunale de 488 km.¹³ Camera de Comerț și Industrie Sălaj a înaintat în anul 1947 mai multe propuneri deputaților sălăjeni pentru a le ridica în ședințele Parlamentului României. Se dorea construirea de poduri fixe peste râul Someș, la vremea respectivă existând doar poduri plutitoare (bacuri) și transformarea cursului sălăjean al Someșului într-unul navigabil, ceea ce ar fi eficientizat mult transportul mărfurilor din zona clujeană spre zona sătmăreană. Deasemenea, s-a cerut electrificarea județului Sălaj, „... considerând că la Surduc funcționează o centrală termoelectrică, iar în defileul Țicăului pe Valea Someșului ar merita să se studieze posibilitatea unei centrale hidroelectrice.“¹⁴ În același context se prevedea și electrificarea liniei ferate Dej – Jibou – Satu-Mare.

Numărul firmelor comerciale cu patroni individuali era de 48, din care 31 în Sălajul actual, conform reorganizării administrativ-teritoriale din anul 1968.

Imobilul Camerei de Comerț și Industrie din Zalău se afla pe strada 30 Decembrie la nr. 25, având și carte de imobil.

Târguri săptămânale se țineau în localitățile: Bocșa, Buciumi, Cehu-Silvaniei, Cizer, Crasna, Ip, Nușfalău, Românași, Șimleu-Silvaniei, Valcău de Jos, iar la Zalău și Jibou se ținea târg săptămânal și anual. Legislația referitoare la târguri se baza pe Decizia nr. 114.637 din 3 martie 1938 a Ministerului Industriei și Comerțului și Decizia nr. 260/1945 privitoare la legislația aplicabilă în Ardealul de Nord. Conform acestora, la Cehu-Silvaniei târgul săptămânal de mărfuri și vite se ținea în fiecare joi, iar târgurile anuale de mărfuri și vite în fiecare miercuri și joi după următorul calendar:

februarie – a treia săptămână

aprilie – a doua săptămână

¹¹ *Ibidem*.

¹² Serviciul Județean Sălaj al Arhivelor Naționale, Zalău, fond Camera de Comerț Zalău – Sălaj, *Raport anual asupra stării economice și darea de seamă asupra activității Camerei de Comerț și Industrie Zalău pe anul 1947*, dos. I/58, f. 35–36.

¹³ *Ibidem*, f. 33.

¹⁴ *Idem*, *Raport anual asupra stării economice și darea de seamă asupra activității Camerei de Comerț și Industrie Zalău pe anul 1947*, dos. I/58, f. 39.

iunie – ultima săptămână
 august – a doua săptămână
 octombrie – a doua săptămână
 noiembrie – ultima săptămână.¹⁵

Menționăm că în timpul regimului de ocupație s-au ținut 7 târguri anuale, în luna septembrie. În „comuna urbană Șimleul-Silvaniei“ conform legislației amintite din anul 1938 s-a instituit regula să se țină târg săptămânal pentru mărfuri și vite în fiecare vineri, iar târgul de zarzavaturi, produse agricole și casnice să se țină luni. În adresa primăriei către Camera de Comerț și Industrie Sălaj se arată că de 6–7 decenii înainte cele două târguri se țineau simultan, cu folos, întrucât cei care aduceau produse le vindeau și apoi aveau bani pentru cumpărat mărfuri și animale. Astfel, târgul de luni nu a fost frecventat în perioada celor 7 ani, iar în timpul ocupației s-au ținut doar 2 târguri de vite. Se comunică faptul că piața de mărfuri este situată pe piața Stalin, iar cea de alimente pe piața Avram Inacu și piața Libertății.¹⁶ Târgurile anuale de mărfuri și vite erau planificate joi și vineri după următorul calendar:

martie – a treia săptămână
 iunie – a treia săptămână
 septembrie – a treia săptămână
 decembrie – a treia săptămână.¹⁷

În comuna Jibou s-a ivit o situație special pentru care Camera de Comerț și Industrie Sălaj înainta cerere de îndreptare către Comisia Județeană pentru Reforma Agrară. Este vorba de împrumutarea unui număr de 3 persoane ca urmare a reformei agrare cu o porțiune de teren luat din teritoriul oborului de vite din Jibou, care „... este cel mai mare din județul Sălaj și Someș și deservește o întinsă regiune în care creșterea vitelor este o ocupațiune principală a locuitorilor.”¹⁸ Târgurile anuale de mărfuri și vite erau planificate miercuri și joi (în prima zi târg de vite și a doua zi târg de mărfuri) după următorul calendar:

februarie – ultima săptămână
 martie – ultima săptămână
 mai – prima săptămână
 iunie – a doua săptămână
 iulie – prima săptămână
 august – prima săptămână
 octombrie – a treia săptămână
 decembrie – a treia săptămână.¹⁹

Târgul din orașul Zalău a fost cel mai mare din zona muntoasă a Sălajului. Conform adresei Primăriei orașului către Camera de Comerț și Industrie Sălaj în 25 octombrie 1945, „piața de mărfuri și alimente este situată pe piața Lenin. Afară de aceasta în hala de târg, situată în piața Libertății nr. 1, în patru cabine se vând preparate de carne. Târgurile de vite se țin în oborul orașului situate în capătul străzii Stalin.”²⁰ Târgul săptămânal de mărfuri și vite se organizează în fiecare sâmbătă, iar târgurile anuale de mărfuri și vite erau planificate în fiecare miercuri și joi după următorul calendar: ianuarie – ultima săptămână

martie – prima săptămână
 aprilie – ultima săptămână
 iunie – prima săptămână
 iulie – ultima săptămână
 septembrie – prima săptămână

¹⁵ Idem, Târgul din comuna Cehul-Silvaniei, jud. Sălaj, I/19, an 1945, f. 5.

¹⁶ Idem, Târgul din comuna urbană Șimleul-Silvaniei, jud. Sălaj, dos. I/28, an 1945, f. 1–2.

¹⁷ *Ibidem*, f. 3.

¹⁸ Idem, Târgul din Jibou, dos. I/67, f. 1.

¹⁹ *Ibidem*, f. 6.

²⁰ Idem, Târgul din or. Zalău, dos. I/32, f. 1.

octombrie – prima săptămână
decembrie – prima săptămână.²¹

În perioada cuprinsă între anii 1945–1948 activitatea comercială din Sălaj a avut aspectul de mic comerț, prin intermediul unor ateliere mărunte (denumite întreprinderi în raport) răspândite în localitățile sălăjene, care se aprovizionau cu produse fabricate de la comercianții de nivel mediu, care se aprovizionau la rândul lor de la angrosiștii din Satu-Mare, Oradea, Cluj și Timișoara.²² Produsele de manufactură și galanterie au sporit, dar au făcut și obiectul speculanților de pe piață. Cantitățile de produse de import „coloniale” au scăzut foarte mult, iar în domeniul încălțăminte și pielăriei aprovizionarea s-a făcut „anemic și cu cantități reduse.”²³ În domeniul fierăriei și a produselor tehnice s-a constatat că exista lipsă de mărfuri.

Doar activitatea agricolă s-a dezvoltat, și progresul nu a fost constant ca urmare a secetei prelungite din anii 1946–1947. În rest, celelalte activități productive au stagnat mai ales datorită instabilității monetare generată de reforma monetară. A avut de suferit comerțul alimentară: s-au redus substanțial sacrificările animalelor, în schimb a fost intens comerțul cu lapte și derivatele sale, populația având aceeași cerere pe piață, dar producătorilor li s-au impus obligații contractuale mari prin condițiile de armistițiu. Conform datelor existente la Camera de Comerț și Industrie Sălaj, comerțul cu legume, zarzavaturi și fructe, la fel cu vânzarea păsărilor și ouălor a fost intens, dar „... a folosit intermediarilor căci producătorii nu au primit prețuri juste iar ei s-au dovedit până acum incapabili de a organiza valorificarea colectivă a marilor cantități de ceapă excelentă, județul nostru fiind al doilea din Ardeal în această privință, a fructelor, a strugurilor, apoi a pepenilor verzi (de aceeași calitate ca și cei din Arad) și a ardeiului boia, precum și a cartofilor.”²⁴ La sfârșitul anului 1947 la Camera de Comerț și Industrie Sălaj figurau 687 firme individuale și 44 firme sociale (reamintim că județul cuprindea și zona de vest a plaselor Carei, Tășnad și Valea lui Mihai). Numărul real al firmelor care figurează la Fisc este dublu, majoritatea acestora fiind „... mici întreprinderi rurale, cârciumi, mori țărănești, de o foarte modestă existență.”²⁵

Evaluarea caracteristicilor distinctive ale structurii ocupaționale și a modului de viață derivate din ocupațiile tradiționale ale zălăuanilor în particular și ale sălăjenilor în general, în prima jumătate a secolului al XX-lea, a convers spre următoarele tipuri:

1. din studiile amănunțite efectuate în perioada anterioară a rezultat că activitatea meșteșugarilor sălăjeni a continuat, într-o organizare anterioară de natură asociativă, cu respectarea regulamentelor până după anul 1950;
2. un factor important a fost modalitatea de obținere a resurselor economice necesare vieții;
3. s-a constatat fenomenul de dezvoltare a unor profesii de prim rang, necesare societăților urbane și rurale;
4. s-au dezvoltat profesii auxiliare pentru ambele categorii de societăți;
5. s-a constatat și satisfacerea nevoilor colective marginale, prin utilizarea unor resurse din zonele sărace, resurse cu potențial economic redus, care au dat naștere unor meșteșuguri importante în cadrul comunităților locale.

În perioada la care documentele Camerei de Comerț și Industrie a județului Sălaj fac referire, se constată mai multe salturi în jos a activității tuturor atelierelor meșteșugărești și a firmelor individuale datorită celor două conflagrații mondiale și a urmărilor dezastruoase care s-au repercutat asupra tuturor activităților economice mulți ani după încheierea păcii. Cu toate acestea, de fiecare dată activitatea economică s-a revigorat în limitele posibile și prin valorificarea materiilor prime, atâtea câte erau accesibile, din zona sălăjeană.

²¹ *Ibidem*, f. 2.

²² *Idem*, *Raport anual asupra stării economice și darea de seamă asupra activității Camerei de Comerț și Industrie Zalău pe anul 1947*, dos. I/58, f. 36.

²³ *Ibidem*, f. 37.

²⁴ *Ibidem*.

²⁵ *Ibidem*, f. 38.